

Zakaj danes govoriti o normi? Norma, implicitna ali eksplicitna, je vedno prisotna v sporazumevanju na tak ali drugačen način. V pričujoči monografiji bomo predstavili normo v prevodu, kot jo spoznavamo v teoriji in praksi.

Monografija prinaša dvanajst prispevkov s področja prevodoslovja in analize prevodnega diskurza v nemščini, francoščini in angleščini. Avtorji prispevkov se ukvarjajo tako s pragmatičnim oziroma neliterarnim kot z literarnim prevajanjem. Vsak od prispevkov obravnava prevodno normo na svojski način: opisana norma pridobi več obrazov; lahko je deskriptivna ali preskriptivna, izvorno ali ciljno usmerjena, lahko variira glede na obdobja, v katerem je nastajal prevod, lahko je garancija, da bo prevod kvaliteten. Norma se ustvarja dinamično, a vedno v odvisnosti od jezika in besedilnih žanrov: tu je pomembno tudi, ali gre za velike jezike, ki so oblikovali družbo in kulturo Evrope, ali za male oziroma manj razširjene jezike, ki so iz prevodov črpali navdihe za ustvarjanje lastne norme. Kako so se tega lotili sodelujoči v monografiji?

Mojca Schlamberger Brezar v članku podaja pregled odnosa do prevodnih norm na teoretični ravni v jeziku in prevodoslovju, kar aplicira na neliterarna besedila, kjer ima norma pomen standarda, s katerim zagotavljamo kvaliteto prevodov.

Adriana Mezeg empirično na korpusni analizi prikazuje rabo polstavčnih struktur v izvirnih slovenskih literarnih besedilih in slovenskih prevodih romanov iz francoščine, kjer pokaže, da se polstavki v prevedenih romanih v slovenščini večkrat ohranjajo, in odpira vprašanje, kakšna je pravzaprav raba polstavkov v izvirni slovenščini.

Jana Zidar Forte predstavlja norme pri simultanjem tolmačenju na podlagi opažanj, ki so bila zbrana v spletni anketi, na osnovi katere povzema, da se zdi, da tolmaške norme sovpadajo z normami pri pisnem prevajanju, saj je glavni poudarek na zvesto predanem sporočilu, ustrezni slovnici in tekočem podajanju.

Jasna Tatar Anđelić govori o normah v sodnem tolmačenju v kontekstu črnogorskega jezika, ki ga primerja s predpisi Evropske unije in bivših jugoslovanskih republik.

Natalija Kaloh Vid in Vlasta Kučič v okviru kritične analize diskurza obravnavata normo pri prevajanju mednarodno prepoznavnih oglasov avtomobilske industrije in pokažeta, kako je prodajno-promocijski učinek oglaševanja še vedno odvisen od jezikovne in kulturne adaptacije sporočila, ki mora upoštevati ciljno kulturo.

Petra Zajc analizira prevajanje kuharskih knjig in se osredotoča na njihov kulturni pomen in jezik, za katerega je značilna prisotnost kulturnospecifičnih elementov. Obravnava značilnosti receptov v izvirnih slovenskih kuharskih knjigah in

slovenskih prevodih francoskih kuharskih knjig ter razlike med njimi v okviru recepta kot posebne besedilne vrste.

Danaja Seražin obravnava prevajalske postopke v naboru turističnih vodnikov o Sloveniji v francoskem jeziku, ki se uporabljajo pri vključevanju slovenskih zemljepisnih imen v francoska turistična besedila, pri čemer se teoretično opira na ugotovitve in priporočila slovenskih ter tujih prevodoslovcev in odkriva, da so prevajalski postopki v posameznih turističnih vodnikih izjemno raznoliki in neenotni za posamezna imena ali vrste imen, pri čemer najpogosteje prihaja do prepletanja izhodiščno in ciljno usmerjenega pristopa.

Donald Reindl v svojem članku proučuje nekatere manj ustrezne prevajalske rešitve med slovenščino in angleščino, ki so se nekako uveljavile kot norme, ter poskuša določiti dejavnike, ki so prispevali k njihovi vztrajni rabi v prevajalski praksi kljub odstopanju od značilne angleške rabe.

Nina Grahek Križnar se ukvarja s prevajalsko normo v postkolonialni literaturi v prevodih v sedemdesetih letih preteklega stoletja in analizira prevajalske rešitve ter podaja mnenje o njihovi ustreznosti.

Emina Avdić ob prevodu Schlinkovega *Bralca* v makedonščino spregovori o prevodnih standardih, ki zahtevajo pregled besedil, in o problemih, ki jih lahko povzroči kontrolno branje drugega prevajalca.

Petra Žagar-Šošarić in Agnješka Bolf analizirata prevod dela *Sonnenschein* Daše Drndić v nemščino in se ukvarjata z izzivi, ki jih povzroča kulturna specifika enega jezika ob prenosu v drugi jezik.

Martina Ožbot na prevodih del Ivana Cankarja, Borisa Pahorja, Cirila Zlobca in Gorana Vojnoviča raziskuje prevodne norme pri posredovanju periferne književnosti v osrednje kulture in ugotavlja, da so v opazovanih prevodih z normami povezane izbi-re precej homogene: v okviru začetnih norm opažamo stremljenje k podomačevalni sprejemljivosti, ki večinoma močno prevladuje nad potujitveno adekvatnostjo.

Skupni imenovalc člankov v monografijo je raznolikost. Norme se ustvarjajo dinamično, v odnosu do naslovnika in v specifičnem kulturno-zgodovinskem kontekstu. Variirajo glede na jezik in njegovo sociološko opredelitev, občutek ogroženosti jezika samega, ki lahko pogojuje deskriptivnos oziroma preskriptivnost norme, izvorno ali ciljno usmerjenost v jeziku, tip besedila (ali je prevod vir novega ali samo prikaz istega in mora zveneti kot avtentično besedilo), glede na trenutno modo v jeziku (tuje proti domače). Tematika, ki jo prinaša monografija, je aktualna in še dolgo ne bo izčrpana.

Mojca Schlamberger Brezar in Ada Gruntar Jermol